

ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ ПРИ РОЗКРИТТІ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО МІСТИТЬ БАНКІВСЬКУ ТАЄМНИЦЮ

На сьогодні досить актуальним питанням є необхідність вдосконалення правової основи захисту інформації з обмеженим доступом, зокрема банківської таємниці, в умовах, коли значно розширилось коло суб'єктів, яким розкривається банками інформація щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю. Діюче законодавство про банки та банківську діяльність надає фінансовим, податковим, антимонопольним та правоохоронним органам достатньо широкі можливості для отримання інформації, що становить банківську таємницю. З урахуванням нагальної необхідності боротьби з корупцією та протидії легалізації незаконних доходів інформація щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю за рішенням суду розкривається банком Національному агентству з питань запобігання корупції, Національному антикорупційному бюро України стосовно наявності та стану рахунків, операцій за рахунками конкретної юридичної особи або фізичної особи, фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності відповідно до Закону України «Про запобігання корупції».

Разом з тим, правам вказаних державних органів на отримання, накопичення та використання такої інформації протистоїть право клієнтів та власне банків вимагати її збереження.

Проблема розкриття банківської таємниці полягає в тому, що банківські установи намагаються захистити своїх клієнтів задля того, щоб зберегти їх довіру. Однією з гарантій захисту банками такої інформації є обов'язок державних органів суворо дотримуватися порядку розкриття банківської таємниці банками, який включає необхідність дотримуватися меж компетенції відповідного органу в обсязі запитуваної інформації, а також установлені законом форми запиту.

Відповідно до ст. 287 ЦПК, ст. 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» та інших спеціальних законів приводить до висновку, що суд може розглядати заяви про розкриття банківської таємниці тільки від осіб, наділених правом на одержання

такої інформації, але законом не наділених правом на безпосереднє звернення до банку за такою інформацією; або осіб, наділених правом звертатися в банк за розкриттям банківської таємниці, але яким банк відмовив у розкритті цієї інформації.

Іноді виникають випадки, коли в судовому процесі учасники процесу зловживають своїми правами. Це вимагає від суду реалізації відповідних дій. Бувають випадки, коли учасники процесу до банківської таємниці відносять інформацію, яка такою не є і намагаються використати при розгляді справи. Зокрема, розглянувши у відкритому судовому засіданні в м.Нова Каховка цивільну справу № 2117/1943/12 за позовом ОСОБА_1 до Закритого Акціонерного Товариства Комерційний банк ПриватБанк про стягнення сум, Новокаховський міський суд Херсонської області встановив, що суд, ухвалою від 17 травня 2012 року витребував у відповідача, відповідно до ст. 137 ЦПК України, матеріали, необхідні для розгляду справи по суті [1]. Вказана ухвала була надіслана на виконання до ПАТ КБ «ПриватБанк» м.Дніпропетровськ. 29 травня 2012 року суд повторно надіслав запит про витребування доказів вже до Новокаховського відділення Херсонської філії ПАТ КБ «ПриватБанку». Проте, листом від 08.06.2012 року ПАТ КБ «ПриватБанк» відмовив у наданні суду необхідних для вирішення справи доказів, посилаючись на банківську таємницю. Однак, документи, які витребує у відповідача суд, є доказами по справі, мають відношення до розгляду справи по суті заявлених вимог позивача і не містять в собі банківської таємниці, оскільки стосуються правових відносин, які виникли між позивачем ОСОБА_1 та відповідачем ПАТ КБ «ПриватБанк» по договору кредиту. Окрім того, представник відповідача ОСОБА_2, яка займає посаду начальника Новокаховського відділення Херсонської філії ПАТ КБ «Приватбанк», заявила клопотання про долучення до матеріалів справи доказів, яке суд задовольнив, але в подальшому, їх так і не надала, в судові засідання більше жодного разу не з'являлась, нехтуючи при цьому вимогами суду.

З вищенаведеного суд зробив висновок про зловживання представником банку своїми процесуальними правами та обов'язками, порушення діючого законодавства та невиконання вимог суду. Тому суд вказав голові правління ПАТ КБ «ПриватБанк» на неприпустимість такого становища та зобов'язав усунути вказані в ухвалі недоліки в роботі.

В іншому випадку, навпаки, інформація щодо фінансово-економічного стану клієнта банку не була визнана як банківська

таємниця і оприлюднилась на сайті банку [2]. Приморський районний суд м. Одеси визнав неправомірними дії акціонерного товариства комерційний банк «Надра» щодо оприлюднення 13.10.2009 р. на веб-порталі банку за адресою: <http://www.nadra.com.ua/rus/changesinservice/120> інформації про ОСОБА_1 як недобросовісного позичальника. Розміщення відповідачем (АТ комерційний банк «Надра») прізвища, імя по батькові позивача у списку недобросовісних позичальників є розголошенням банківської таємниці про фінансово-економічний стан клієнта. Даний факт підтверджується запереченнями відповідача на позов, де зазначено, що розміщення списків недобросовісних позичальників на загальнодоступному сайті відповідача було єдино можливим способом повідомлення більше сорока тисяч позичальників про необхідність проведення переговорів та показаннями свідка ОСОБА_6

З одного боку, банківська таємниця захищає інтереси клієнта й забороняє, за загальним правилом, доступ третіх осіб (у тому числі держави в особі державних органів) до інформації, яка стосується клієнта банку. З іншого боку, норми, що регулюють правовідносини, пов'язані з банківською таємницею, закріплюють на законодавчому рівні виняткові випадки та порядок такого доступу в інтересах держави. Цей баланс інтересів вимагає чіткого контролю та прийняття правомірних судових рішень, які б унеможливили зловживання правами всіма суб'єктами правовідносин щодо розкриття інформації, що містить банківську таємницю.

Література:

1. Окрема ухвала Новокаховського міського суду Херсонської області від 02 липня 2012 року у справі № 2117/1943/12 [Електронний ресурс]. — Режи доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/46166880>.
2. Рішення Приморського районного суду м. Одеси від 30 липня 2010 року у справі № 2-5118/10 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/Review/10948654>

Стоянова Т.А.

к.ю.н., доцент,

доцент кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЩОДО ЦИВІЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Цивільна процесуальна відповідальність, як правове явище, є дискусійною та малодослідженою темою в науці цивільного